

NAPSUGÁR

GYERMEKIRODALMI LAP • LXII. ÉVFOLYAM • 689. SZÁM

3.

2018. MÁRCIUS

1848. március 15.

Részlet PETŐFI SÁNDOR naplójából

Korán reggel előadtam szándékomat a sajtó rögtöni fölszabadításáról. Társaim beleegyeztek. Bulyovszki és Jókai proklamációt (kiáltványt) szerkesztett. Vasvári és én föl s alá jártunk a szobában. Vasvári az én botommal hadonászott, nem tudva, hogy szurony van benne; egyszerre kiröpült a szurony egyenesen Bécs felé, anélkül, hogy valamelyikünket megsértett volna.

– Jó jell! – kiáltánk föl egyhangúlag.

Lelkesedéssel és a sors iránti bizalommal mentünk vissza a kávéházba, mely már tele volt ifjakkal. Jókai a proklamációt olvasta föl, én *Nemzeti dalomat* szavaltam el; mindkettő riadó tetszéssel fogadtatott.

A kávéházban azt határoztuk, hogy sorra járjuk az egyetemi ifjúságot. Először az orvosokhoz mentünk. Szakadt az eső, s ez egész késő estig tartott, de a lelkesedés olyan, mint a görögtűz: a víz nem olthatja el.

Az orvosi egyetem után a mérnökökhöz, majd a jogászokhoz vonult a számban és lelkesedésben egyaránt percenként növekedő sereg. Jókai ismét fölolvasta a proklamációt s a *Tizenkét pontot*, s énvelem elszavaltatták a *Nemzeti dalt*. A refrénben előjövő „esküszünk”-öt mindannyiszor visszaharogta az egész sereg, mely a téren állt.

– Gyerünk a nyomdába!

Mindnyájan beleegyeztek, és követtek.

Landerer nyomdája legközelebb volt hozzánk, oda mentünk. Jókait, Vasvárit, Vidácsot és engem neveztek kiküldötteknek, hogy a sajtót lefoglaljuk. Mi megtettük

azt a nép nevében, s a *Tizenkét pontot*

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válaszokat!
A magyarok Istenére
Esküszünk,
hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Varga-Fekete
Csenge,
Marosvásárhely

Kozma Kristóf Bence,
Sepsiszentgyörgy

és a *Nemzeti dal* rögtön nyomni kezdték. Ezalatt kinn lelkesítő beszédek tartottak Egresi Gábor, Degré, Vasvári, Jókai stb. Délfelé elkészültek a nyomtatványok, s ezrenként osztatták szét a nép között, mely azokat örömmel kapkodta.

A szakadó eső dacára mintegy 10 000 ember gyűlt a múzeum elé, honnan a közhatározat szerint a Városházához mentünk, hogy a *Tizenkét pontot* magokénak vallják a polgárok is, és velünk egyesüljenek. A tanácsterem megnyílt, s megtelt a néppel – először. Rövid tanácskozás után a polgármester a polgárság nevében aláírta a *Tizenkét pontot*, s az alant álló sokaságnak az ablakból lemutatta. Óriási kitörése a lelkesedésnek!... Egyszerre az a hír szárnyal, hogy katonaság jön... Körülnéztem, hogy az arcokat vizsgáljam, egyetlenegy ijedt arcot sem láttam... Minden ajkon e kiáltás:

– Fegyvert! Fegyvert! Budára, Budára!... A Helytartó Tanácshoz!... Nyitassuk meg Táncsics börtönét!

A választmány legalább húszezer ember kíséretében fölment Budára a Helytartó Tanácshoz, és előadta kívánatait. A nagyméltóságú Helytartó Tanács sápadt vala, és reszketni méltóztatott, s öt percnyi tanácskozás után mindenbe beleegyezett. A rab író diadallal hozta át a töméntelen sokaság Pestre.

Ez volt március 15-e.

Eredményei olyanok, melyek e napot örökre nevezetessé teszi a magyar történetben.

KISS LEHEL

Márciusi ég alatt

Márciusi ég alatt, ég alatt
Szabadságunk elapadt, elapadt.
Márciusi föld felett, föld felett
Szegény szívünk elepedt, elepedt.

De megnyílt a nagy ég, a nagy ég:
Nincsen semmi veszve még!
Szívünk, zászlónk kibomlott, kibomlott,
Láttad volna, mi volt ott, mi volt ott!

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

Március idusán

Pontosan százhetven éve
ifjak vonultak a térre,
bárcsak lenne – azt kívánták,
egyenlőség és szabadság,
testvériség, világbéke!
Petőfi azt hangoztatta:
„Itt az idő, most vagy soha”.
Jókai és Vasvári Pál
azon nyomban melléje állt.
Véres harcok következtek,
de a magyar nem rettent meg,
s akár az élete árán,
fényes szőrű paripáján
s gyalog védte a hazáját.
A magyarok nagy tettere
emlékezünk minden évben.

DÖME ZSUZSA

Őrizd

A posztóból honvédmentét,
bőrből tokot, rejtse pengét,
vég selyemből honlobogót,
harangokból ágyúgolyót,

hegyek ormán fedezéket,
Kárpátokban menedéket,
tarka rétből csatateret,
csatatéren nyughelyeket.

Réten kinek lett nyugalma,
legyen áldott annak hamva!
Hősök nevét, ütközetek
helyét őrizd, emlékezet!

Egyformán vitézek, csak
ruhájuk színe változik.
A délceg huszárokat
Pál Adél és Kádár Tünde
kézdiszentkereszt
tanítványai „öltöztették”.

Március 15-e Ivóban, Nagy Lenke
tanítónő osztályában: a forradalmat idéző
képek, szövegek és művészi fonalgrafika
nemzeti színeink ölelésében.

A nagysallói csata

BATÁR ZSOLT BOTOND nyomán

Ludwig von Welden osztrák táborszer-nagy 1849. április 18-án délután érke-zett Kéméndre, és egy református pap lakásán rendezkedett be. Két nappal ezelőtt még „Görgey kísértetről” és „magyar hor-dákról” beszélt, de 19-én reggel lelkére kö-tötte Wohlgemuth főparancsnok, hogy el ne felejtse: az ellenség erős, gyorsan manő-verez, vitézül harcol, azonban egyszer meg-verve sem egyesülni, sem pozíciót foglalni nem képes.

Welden e szavakkal búcsúzott a paptól reggeli után:

– Na, páter, ma fogsz látni magyart futni
– azzal felült a lovára, és elvágatott.

Nagysalló mögött egy dombon veretett magának sátrat, itt tanácskozott Wohlgemuth-tal. Welden szerette az ünnepélyes külsőségeket, az ütközetet úgy rendezte meg, mint egy operaelőadást. Megszólalt

a zenekar, az egész tisztikar és az összes katona elénekelte a császári himnusz-t. Welden Istenhez fohászkodott a császár nevében, de Isten nem hallgatta meg, mert az akkoriban aggastyánnak számító, 69 éves Weldent olyan szörnyű köhögési roham fogta el, hogy haladéktalanul Esztergomba kellett szállítani. Kíséretével áthaladt Kéménden is, ahol a pap megkérdezte tőle, hogy mikor láthat már magyart futni.

Klapka Alsópélről Nagysalló ellen indult, és Damjanich hadtestével együtt egy óra lefolyása alatt bevették a falut. A környező magaslatokra visszavonult ellenséget Klapka, Damjanich és Guyon Richárd, valamint Pöltenberg teljesen szétverte.

Hanyatt-homlok futott a megvert császári sereg Érsekújvár és Párkány felé. Wohlgemuth a vereség okát a Herzingerdandár késlekedésének, a magyar sereg gyorsabb kifejlésének, tűzérsege túlerejének tulajdonította, azonkívül annak, hogy az osztrák ütegek munícióját idő előtt ellődötték, és a meghátrálókat nem lehetett többé rohamra vezetni.

A csata 10 órától 2 óráig tartott, az üldözés alatti visszavonulás 5 óráig. Este 11 órakor futott be Perbetére Wohlgemuth altábornagy, aki itt fogalmazta meg jelentését a csatáról. Serege szétzüllve, szétszórva, fáradtan és reményvesztve futott előtte és mögötte. Nem használtak az Esztergomban türelmetlenkedő Welden tanácsai, aki már jobban volt, és délután 3 órakor azt írta, mit sem sejtve, a már Perbetére menekülő altábornagyának, hogy ne lövöldöztesen sokat, hanem használja a szuronyt, mert fogytán van a muníció.

A csata után Wohlgemuth arra kényszerült, hogy seregével ne Komárom, hanem Érsekújvár felé vonuljon vissza.

Ez volt a tavaszi hadjárat legszebb győzelme. A németek ezt persze nem ismerték el. Welden szerint a császári-királyi csapa-

tok vesztesége 8–900 fő lehetett, Wohlge-muth hivatalos veszteséglistája 112 halot-tat, 195 sebesültet, 1243 eltűntet és 87 lovat mutatott ki.

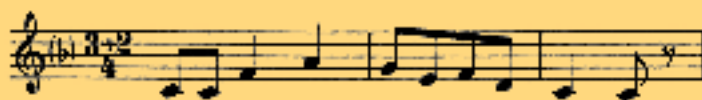
A magyar hadijelentések szerint csak fo-golyból 1200 fő került magyar kézre. A VII. hadtest jelentése szerint egyedül ez a had-test 5 tisztet, egy főorvost és több mint 500 legénységi állományú fog-lyot ejtett, míg saját veszte-sége 5 sebesült, 3 halott és 3 agyonlőtt ló volt.

„Táborunk szelleme kitű-nőleg jó. A győzelem lelke-síti s élteni a hazának min-den védnökét, kik példátlan tűréssel szenvedik a hábo-rúnak minden viszontagsá-gát és nehézségét, s vidor kedvvel néznek a jövő ese-mények elébe” – írta Gör-gey az ütközet után.

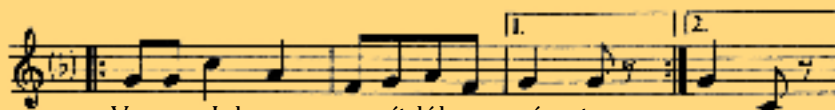
Másnap, április 20-án a VII. hadtest Kéméndnél megverte és Párkányig űzte a Franz Wyss vezérőrnagy vezette osztrák dandárt.

A Wyss-dandár átkelt a Dunán, és vissza-vonult Esztergomba. A Pöltenberg-had-osztály négy Sándor-huszára 22-én éjszaka a helyi parasztok segítségével leégette a Párkányt Esztergommal összekötő hidat, s ezzel megakadályozta, hogy az Eszter-gomba visszavonult császári csapatok újabb támadásba kezdjenek.

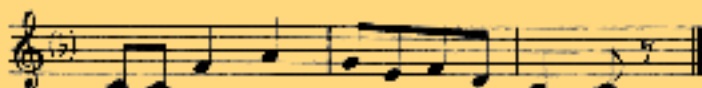
BARTÓK BÉLA gyűjtése

1. Es-te van már, csil-lag van az é- gen,

Var-ga Jul-csa me-zít-láb a ré- ten; húz- ni,
Saj-nál-ja a ci-pő-jét fel-

Gar-zó Pé- ter nem vesz ú-jat né- ki.

2. Garzó Péter elment katonának,
Acélfegyvert csináltat magának;
Acélfegyver, rózsafa a nyele,
Rá van írva Varga Julcsa neve.

3. Énnekem is ilyen fegyver kéne,
El is megyek Budapestre érte.
Olyat kérek, minek jó az éle,
Megvédem a szabadságot véle!

1848 CSILLAGAI

Nem enged a '48-ból – szokták mondani, ha valaki rendíthetetlenül kitart elvei mellett. Ez a szólásunk nyilván az 1848-as magyar szabadságharc eszméire utal, amelyekért tízezrek haltak meg, váltak bujdosóvá, de nem engedtek a '48-ból, nem árulták el a szabadságot.

1848-at a Népek Tavaszaként emlegeti a történelem: forradalmak söpörtek végig Európán. Lapozzatok vissza a januári mesémbe beleszótt harci kisszótárhoz: a felkelés, a forradalom a jogfosztott társadalmi rétegek lázadása az uralmon levő osztályok ellen. 1848 forradalmaiban a városi polgárság a királytól, a nemeségtől próbálta elragadni a hatalmat. Volt, ahol néhány napig, volt, ahol néhány hétig tartott a zendülés.

**Mikor tört ki a magyar forradalom?
Kik voltak a vezérei?**

Egyedül a magyar '48 szélesedett, nemesedett közel másfél éven át vívott, hősi szabadságharcra. Nálunk nem egyik társadalmi osztály harcolt a másik ellen,

hanem a magyar nép az osztrák zsarnokság ellen. Nemzeti szabadságunk, önállóságunk volt a cél, amelyért főnemes és városi polgár, földműves és betyár, tábornok és közkatona együtt ontotta véré, áldozta fel mesés vagyonát vagy zsebkenő sarkába kötött néhány krajcárkáját, féltett családi ékszerét vagy a falu harangját.

Ki tudná felsorolni 1848 magyar hőseit? Sokan vannak, mint égen a csillag. Illik legalább a legfényesebbeket ismernünk!

Sajnos a hivatalos magyar történetírás – mintha az ellenség vezetné tollát – folyton vereségeinket hangsúlyozza. 1848–49 krónikája is ködösítő sietséggel jut el a március 15-i örömmámortól a világosi fegyverletételig, az aradi vértanúig. Pedig hány diadalt arattak közben seregeink!

Miért vetítik rá a bukás árnyékát legfényesebb harctéri sikereinkre is?

Esélyünk sem volt a végső győzelemre?

Akkor miért kellett két nagyhatalomnak összefognia ellenünk? Mint Dávid Góliát ellen, mint Botond a görög óriás ellen, a magyar honvédsereg hősi elszántsággal szállt szembe az osztrák császár és az orosz cár sokszoros túlerőben levő hadaival. Bravúros győzelmeink titka a magyar katonai erényekben rejlik: a tisztek stratégiai és taktikai tudásában, személyes példájuk erejében, a honvédek halálmegvető bátorságában, de legfőképp közös hitükben, hogy az igaz ügyért küzdőket nem hagyja el Isten.

Az 1849. április 19-i nagysallói ütközet, amelynek izgalmas leírását az előző oldalon olvashattátok, egyike volt a tavaszi hadjárat legvéresebb csatáinak és egyben legragyogóbb győzelmeinek. Megtervezése és zseniális levezénylése Klapka György tábornok érdeme, de a győzelemhez szükség volt Damjanich János és Gáspár András tábornokok két hadtestének vitézségére is.

Damjanich szerb származása ellenére oly elkötelezett híve volt a magyar szabad-

A nagysallói diadal

Damjanich János tábornok Nagysallónál

ságnak, hogy császári tisztből legendás honvédtábornok lett, és oroszládként harcolt az osztrákok, sőt a Habsburg-párti szerbek ellen is. Vörössipkás vitézei mindig élen jártak a csatákban. Damjanich soha nem szenvedett vereséget, minden ütközetet megnyert. Sajnos Világosnál letette a fegyvert, de a megígért kegyelmet nem kapta meg. A 13 aradi vértanú egyike. Utolsó szavai méltók voltak hősi életéhez: *Azt gondoltam, én leszek az utolsó, mert a csatában mindig az első voltam. Szegény Emília! Éljen a haza!*

Szegény Damjanich, és mindazok, akik hittek az osztrák és az orosz katonai becsületben!

Mikor végezték ki az aradi mártírokat? Emlékszel néhányuk nevére?

Klapka Györgynek más sorsot szánt a Teremtő. Neve összeforrt Komárom várával.

Klapka György tábornok

Híres Komárom be van véve, Klapka György a fővezére – szól az induló, és valóban, Klapka előbb kifüstölte a császáriakat Komárom falai közül, majd több bravúros kitöréssel szétzilálta az ostromlók gyűrűjét is. Maréknyi huszársereggel tört ki, és foglyokkal, zsákmánnyal, no meg az osztrák tábori postával tért vissza, amelyből mindent megtudott az ellenség terveiről, haderejéről. Augusztus 3-án, a döntő kitörés után a magyar veszteség 210 fő volt, az osztrákoké 300 halott és sebesült, 1000 fogoly, 21 ágyú és 2000 vágómarha. Pozsonyig kergette a császáriakat, elfoglalta Győrt is, ahol újoncokat toborzott, és öt új zászlóaljat fegyverzett fel.

De sajnos már késő volt. Augusztus 13-án Világosnál Görgey letétette a fegyvert. Klapka a bukás után még egy hónapig védte Komáromot. Célja az volt, hogy a vár feladásáért cserébe engedményeket biztosítson a várvédők, sőt az ország számára is. Végül október 3-án szabadon és méltósággal, a tisztek karddal az oldalukon vonultak ki a várból.

Az egyik huszárezred elvonulásakor az osztrák parancsnok megkérdezte, nem akarnak-e osztrák szolgálatba lépni. Mély csend lett, majd egy öreg huszártiszt Klapkához fordult: *Az osztrákokhoz nem megyünk, de ha a hazának megint szüksége lesz reánk, akkor tábornok úr valamennyiünkre számíthat!*

Zsigmond Emese

Decemberi megfajtések: Az ostromlott várban sok borbélyra volt szükség, mert ők egyben sebészek is voltak, akik ellátták a sebesülteket. Egri győzelmünknek ugyanúgy örvendett Nyugat-Európa és a pápa, mint Hunyadi János 1456-os nándorfehérvári diadalának, hiszen egy időre elhárítottuk fejük felől a török veszedelmet. **Nyertesek: Szabó Réka Nikolett, Szatmárnémeti; a bükkhavasi IV. osztály, Gyimesközéplek.**

A nevek titka

A városkában a múzeum sarkánál ül egy bácsi és furulyázik. Péternek hívták valamikor, aztán, ahogy megöszült, Petya bácsi lett. Hogy történt, azt már senki sem tudja, de egyszerűen nem volt otthona többé, s elkezdtek Potya bácsiként emlegetni. Samu utálta, amikor így szólították, mondta, hogy ez nem igazság, hiszen nem potyázik, furulyázik. De azt még ő sem vette észre, hogy valójában miért ül ott Potya bácsi, ha esik, ha fúj. Potya bácsi ugyanis furulyázás, orrfúvás, esőcseppszámlálás közben egyfolytában és elmélyülten figyelt.

Szóketata hazafelé vánszorgott és az orra alatt szórakozottan motyogott valamit. Szóketata valójában az összviess nyolcéves Samu volt, de az iskolában így csúfolták nagy bánatára. Merthogy fociban állítólag lassú volt, és szívesen mesélt unalmas vicceket, amiknek a végén csak ő nevetett. De akármit is tett volna, előbb-utóbb úgyis

kicsúfolják a Bunyesz fiúk, Andor és Ottó. Ők voltak a legjobb középcsatárok, de a legjobb alsó- és felsőcsatárok is, valamint mindenben fő- és almatadorok. Jól tanultak, jól sportoltak, s mindenkit kicsúfoltak. Samu mögött Döblec ballagott. Na jó, ő valóban nem volt nádszálkarcsú, s tényleg volt egy irtó ronda narancsszínű dzsekije, na de mégis, hogy csúfolhatnak valakit Döblecnek! Samu olyan lassan haladt, hogy a másik fiú utolérte.

– Szia Döb... bocs, Domi!

– Szevasz.

– Hazamész?

– Aha.

Abban a pillanatban a múzeum sarkánál Potya bácsi hirtelen, mint egy farkas felvonyított és hanyatt vágódott a macskakövön. Samu és Domi odarohantak, de mire odaértek, Potya bácsi eltűnt. Mintha a föld nyelte volna el... Domi hitetlenkedve emelte fel az öregember rongyos kabátját, meg is rázta, de csak egy csontfurulya hullott ki belőle. Samut előntötte a mérge, belerúgott az ócska kabátba, de a nedves kövön megcsúszott, és elesett. Domi segítőkészen nyújtotta a kezét, ami megállt a levegőben. Samu ugyanis nem feküdt a földön, vagyis

nem feküdt sehol se. Pont mint a vén Potya bácsi – gondolta Domi, majd lemondóan sóhajtott egyet, és hasra vetette magát.

Egy alkonyi fényben ragyogó erdő szélén tértek magukhoz:

– Szőketata, Döblec, köszöntelek benneteket a Pagúnyban. Ne nézzetek rám így, nem akarok bántani benneteket, tudom, hogy nem csúfolódtok, még engem is Petyának neveztek, pedig én nem haragszom a Potyára sem. A Pagúny fái közt mindenki meglelheti a saját igazi csúfnevét.

– Hát nagy dolog, az már megvan... – vágott közbe keserűen Samu, s Domi is bólogatott.

– Csigavér, fiúk, gyertek velem – nyugtatta őket az öreg, és fűrgé léptekkel megindult az erdőben.

Samuék kelleetlenül követték, s hamarosan egy tisztásra értek. A tisztás közepén hatalmas fa állt. A fiúk közelebb mentek a fához, és meglátták, hogy minden falevélen ír valamit. Potya bácsi szólt:

– Ez a Pagúny legöregebb fája, minden csúfnév, amit valaha gyerekre aggattak, vagy aggatni fognak, szerepel ezeken a leveleken. Amikor valakit idehozok, választ hat: vagy megkeresi a gúnylevelet, és letépi, kitörölve ezzel nevét a gúnynevek közül, vagy megkeresi, és megsimogatja, s ezzel megismeri a neve titkát... Nos, válasszatok.

A két fiú tanácstalanul pillantott egymásra, majd egyszerre szólaltak meg:

– A titkosat akarjuk...

Potya bácsi biccentett.

– Rendben, fiúk, hunyjátok be a szemeteket, és arra menjetek, amerről a neveteket halljátok.

A fiúk így is tettek, és hamarosan mindketten a fa alatt álltak, felemelt kezük egy-egy apró levélkét cirógatott. A leveleken a két utált szó állt. De a simogatástól bizseregni kezdett a kezük, annyira, hogy felnevettek. Olyan féktelen jókedvük támadt, hogy dülöngéltek a kacagástól, a szemükből patakzott a könny, s mikor végre megnyugodtak, meglepetten vették észre, hogy újra a múzeum sarkán állnak.

A fiúk gyorsan búcsúzkodtak, és hazamentek.

Másnap félve várták a tornaórát. A Bunyesz testvérek biztosan megint piszkálódnak majd...

Így is lett.

– Gurulj gyorsabban, Döblec! – kiáltotta Andor, de nem számított arra, ami ezután történt.

Döblec hirtelen nőni kezdett, a bőre narancsszínűvé vált, két karja megnyúlt, zöld és indaszerű lett, a Bunyesz testvérek felé kúszott, gyorsan körbefonta őket, és addig szorongatta, ameddig azok könyörögni nem kezdtek.

Érdekes, a tanár mindebből semmit nem vett észre.

Kis idő múlva Bunyeszéknek ismét szurkálódni támadt kedvük. Most Szőketatát pécézték ki. Alig kezdték el ugratni, Szőketata hirtelen kivett egy fogpiszkálót a zsebéből, megrázta, mire abból egy jó kemény sétabot lett, a bottal kettőt suhintott jobbra, kettőt balra, s már a suhintás szelétől felbuktak a fivérek.

A tanár most sem szólt, de a többiek nevettek. Felszabadultan kacagtak azok, akik addig még soha: Szálka, Dugó, Lepényhal, Nyúlszáj, Dododomján Dodododomokos Dádádádávid és a két barát, Döblec és Szőketata.

SZŐCS MARGIT

Dadogi király

Becsengettek. Az első osztály olyan volt, mint egy viharsarok: forgószélként tombolt a kergetőzés, villámként cikázott a visítozás. Csak Boldizsár szipogott padjában. A zsvajban senki sem vette észre, hogy belépett a tanító néni.

– Mi van itt? Mindenki üljön a helyére! – kiáltotta, majd, amint megszűnt a lárma, Boldizsár padjához lépett. – Te miért sírdogálsz? – kérdezte.

– A-a-azért, m-m-mert Gy-gy-győző m-m-megint cs-cs-csúfoltokdott v-v-velem. A-azt m-m-mondta, h-hogy: D-d-dadogó, m-m-makogó, f-f-fején t-t-török a d-dió – panaszkolta a kisfiú.

– Ne keseregy – vigasztalta a tanító néni. – Én is dadogtam kislány koromban, engem is csúfoltak, búslakodtam is miatta eleget, de csak addig, amíg nem hallottam Dadogi királyról.

– Ki volt az? – kíváncsiskodott mindjárt Győző.

– A valaha élt leghíresebb király – felelte a tanító néni.

– Tessék nekünk is elmesélni – kérlete az osztály.

– Hát jó – állt kötélnek a tanító néni, és bele is kezdett a történetbe:

Volt egyszer egy Polifónia nevű ország, melynek királya, Verhetetlen Vendel folyton háborúzott: egyik győztes csatát a másik után vívta. Ám egy ütközetben mégis rájárt a rúd: nemcsak a csatát veszítette el, hanem az életét is. A trónon fia követte, akit Dadoginak csúfolt a nép, mivel dadogott. A királyné mindent elkövetett, hogy a királyfit meggyógyítsák. Híres orvosokat, logopédusokat hívatott a palotába, akik kavicsokat tettek a nyelve alá, naponta háromszor csiklandozták, sáskát nyelettek vele, madárctipte gyümölcscsel kínálták, de nem fogott rajta semmiféle praktika. Dadoginak királlyá koronázása napján a szokások szerint trónfoglaló beszédet kellett mondania. Kiállt hát a palota erkélyére, belekezdett az első mondatba, és mert izgalmaiban még jobban hebegett, este lett, mire a mondat végére ért. Népe elveszítette türelmét az álldogálásban: egymás háta

BALÁZS IMRE JÓZSEF

A dadogó ég

Amikor egy ág dadog,
Barna rügyek nyílnak ott,
S már a szellő zöldet zörget,
Ismerősök ismétlődnek.

Amikor a föld dadog,
Nyílnak rajta ablakok.
Valamennyin virág néz ki,
Vígán hívnak heverészni.

Amikor az ég dadog,
Följönnek a csillagok.
Pötty a pöttyel együtt pislog:
Fényvetítő égvidítók.

mögé bújva gúnyolták, csúfolták, a bátrabbak egyszerűen sarkon fordultak, és hazamentek. Dadogit szörnyen elkésérítette a kudarc. Szégyenében ki se bújott egy hétig a trónteremből. Időközben tanácsosának jó ötlete támadt, és bekopogott hozzá: „Király uram, megvan a megoldás. Ha felséged nem tud beszélni, hát énekeljen!” – ajánlotta a derék alattvaló. Dadogi egy újabb hetet töltött önkéntes szobafogságban. Fontolgatta, méricskélte tanácsosa ajánlatát, végül úgy döntött, hogy megfogadja. Össze is hívatta újból országa népét, hogy élénekelje beszédét. Amikor az erkélyen felcsendült pompás baritonja, belefagyott a hallgatóságba a gúnykacaj, szájatva gyönyörködtek a királyi áriában, melyet a legnagyobb operaénekesek is megirigyelhették volna. Így történt, hogy Dadogi király dalbeszéde végén olyan vastapsot kapott, hogy a környező országokba is elhallatszott. Jöttek is az újságírók, fotóriporterek; a világ híres operaházai azonnal alkalmazni akarták, de Dadogi nemet mondott, azazhogy énekelt. Ettől kezdve a daloló kedv ragályossá vált. Hatalmas operaházzá alakult az ország: mindenki énekelve tereferélt, értekezett, intézkedett. És ez a szokás akkor sem szűnt meg, amikor Dadogi király kigyógyult

a dadogásból. Boldog ország lett Polifónia. Nem kellett többé gürcölni, robotolni, csak énekelni, mivel tömegesen jöttek az operarajongók szerte a világból, akik útlevele helyett jegyet vagy bérletet váltottak a határállomásokon.

A mese elhangzása után a gyerekek újfajta érdeklődéssel vették körül Boldit.

– Te is énekelhetnél, mi meg veled fűj-nánk – mondta Peti, a padtársa.

– Dadogj csak nyugodtan, szerintem jól áll neked – nyugtatta a szőke hajú Hanna. Csak Győző böködte a hátát a ceruzával:

– Dadogi, Dadogi... – fújta, mint egy papagáj.

Másnap Győző padja üres volt.

– Baj történt, gyerekek. Tegnap Győző leesett a körhintáról. Nagyon megütötte a fejét, egy hétig kórházban kell feküdnie. Elmehetnénk meglátogatni – mondta szomorúan a tanító néni.

– Menjünk, menjünk! – helyeselt az osztály.

Órák után az I. B felkerekedett, és elment a sürgősségi kórházba. Győző harmadmagával feküdt a kórteremben, fején turbánszerű, fehér kötéssel.

– K-k-köszönöm, h-h-hogy e-e-eljöttetek – szólt fáradt mosollyal.

Mifelénk minden óvodás tudja, hogy a népszerű kis madár, a veréb szürke. A nagyobbak még hozzátesszik, hogy a hátukon barna és fekete tollak is vannak. Éppen ezért csodálkoztam el, amikor a mellettünk lévő udvaron megpillantottam egy hófehér verebet. El is keresteltem Fehérkének. Aprócska volt, nemrég repülhetett ki a fészekből, mert a csőre széle még sárgán virított, és a veréb-mama is ott röpködött körülötte. Védte, óvta a még bugyutácska madárkát. Fehérkén azonban már akkor látszott, hogy ügyes és okos, hiszen keveset csiripelt, s igyekezett minél jobban repülni.

Másnap már a bokrok között a vele egykorúakkal bújócskázott. A többiek mintha csúfolódtak volna vele, hiszen messziről meglátták, a leghamarabb rátaláltak, aztán ki is dobták a játékból.

Magányosan csipogott egy vékony ágon. A mamájának panaszkodhatott, mert az mellé szállt, s mondott neki valamit. Biztos azt, hogy ne bánkódjon azon, hogy el-

bújni nem tud, mert gyorsabban röppen fel és bátrabb is, mint a társai. Üres óráiban pedig jobb, ha a repülést gyakorolja.

És voltak üres órái bőven, mert a kitett búzahalom mellől is ellökdösték a társai. Még ezer szerencse, hogy talált a kertben bőségesen eleséget.

Történt egyszer, hogy a lakmározó verébsereg felé kezdett kúszni egy macska. Tigrismintázatú, sárga szemű, kinek tekintetétől minden verébnek inába száll a bátorsága. Volt már, hogy egyikük-másikuk farka a szájában maradt. Most meg ott csúszott-mászott feléjük. A verebek meglátták, és felröppentek arra a bokorra, amelyiknek az aljában a fehér madárka bogarászott. A macska zajtalanul lépegetett az étkezés-sel elfoglalt Fehérke felé, ám ekkor verebünk, huss, felszállt. Nagyon megijedt.

Másnap azt vettem észre, hogy sűrűbben gyakorolja a gyors felszárlást.

Fehérke felnőtt madárrá izmosodott, amikor egy napsugaras délután a cirmos új-

ROMÁN GYŐZŐ:

Fehérke, a hős veréb

ból megjelent. A verebek vígan csiviteltek, csapkodtak a szárnyukkal, lökdösődve játszottak, nem vették észre a kandúrt. Ez hirtelen rontott rájuk, s előbb a frissen fürdött és a napfényben csillogó Fehérkét akarta elkapni, de az olyan gyorsan felröppent, hogy a macska csak a levegőbe karmolt bele. Gyorsan körülnézett, észrevett egy fűben lapuló verebecskét, odaugrott, s máris a karmai közt sírt szegényke.

Ekkor azonban csoda történt. Egy fehér golyó vágódott a macska szeme közé, orrát megkarmolta, szemét megcsípte. Annyira váratlan volt a támadás, hogy a macska elengedte a biztos zsákmányt, felugrott, és nyávogva prüszkölt. Ekkor érte a második roham. Gyors és pontos. Ez több volt a soknál. Cirmosunk megfordult, megiramodott, és csak a ház falánál nézett vissza. Nem értette, mi történhetett. Pedig ha a bokor felé tekint, láthatta volna, hogy ott a verébcsapat ünnepli a hőst, aki nem volt más, mint Fehérke. Ott pihegett a macska körmei közül kimentett verébke is.

Ránéztem a társai között büszkén feszítő Fehérkére, és az jutott eszembe, hogy lám, az akaraterő a hátrányból is képes előnyt kovácsolni, és kis szívben is lakozhat nagy bátorság!

KOLLÁR ÁRPÁD

Ki mondta

Honnan van a madárnak hangja,
a madártól vagy attól, akiről nem tudunk semmit,
ki mondta, hogy legyen a verébnek tolla,
és a bokorba bújjon el a karvaly elől,
ki akarta, hogy legyen nekem is fülem,
hogy legyen arcom meg kezem is hozzá,
és a kezem olyan ügyetlen legyen,
hogy ne tudjak megfogni egy galambot,
és ki hagyja, hogy mindig mindent elfelejtsek,
ami szerintetek annyira fontos?

LÁSZLÓ NOÉMI

Dadogunk

Elrepült a szürke lúd,
megunta a háborút.
Eltűnt, nem tudom, hová.
Azt sem mondta: gi-gá-gá.
Búbosbanka kesereg:
talán ő a vert sereg.
Búskomor a fajdkakas:
hadisarcunk túl magas.
lázik a vadcsacsi.
Semmi mást nem hallani.
Én sem hallok semmi mást:
verhetetlen dadogást.

Kutyának kinn a helye

Gazdimék kevés dologban értettek egyet, de azon, hogy a kutyának kinn a helye, egy percre sem volt vita. Tiszteletben is tartottam a kívánságukat, s csak rendkívüli események és sátoros ünnepek alkalmával, Karácsonykor, Húsvétkor, kocsonyafőzéskor, tortaszeléskor, vendég érkezésekor és vihar esetén somfordáltam be az előszobába és a konyhába.

Lakcímem s territóriumom megváltozásával azonban fennhatóságomat fokozatosan kiterjesztettem a lakásra is. Főként akkor bátorodtam fel, amikor a kertet, melyet addig egyedül uraltam, megkérdezésem nélkül elfelezték.

Megbántottságomban először csak az előszoba küszöbére telepedtem. Aztán beljebb merészkedtem, s elfoglaltam a parányi előszoba sarkát is. Szerénységem visszatartott volna attól, hogy tovább nyomuljak, csak hogy Kisgazdim takarítás közben – már megint nem az orra után ment – véletlenül összecserélte a lábtörlőket, kénytelen voltam a magamét megkeresni. Rájöttem, hogy a szobaajtók előtti küszöbökön is ugyanolyan édesen lehet szenderegni, mint a bejáratnál. Tudatos expanziós politikám révén így tettem szert ex panzióra az előszobában, a konyhában és az étkezőben.

Kisgazdim ezt ekképpen kommentálta:

– Bocsásd be a kutyát az asztal alá, s felmászik az asztalra.

Őrizkedjél az alvó kutyától!

Sütkérezünk a simogató napsütésben. A macska jóllakottan szendereg a szomszéd ház garázsának tetején, én meg a teraszunkról figyelem. Szemmel tartom, de nem bántom. Ez a szabály. Törvénytisztelő magatartásomat a közénk magasodó áthághatatlan betonkerítés kényszeríti ki.

A macska persze nem tiszteli a törvényt. Nincs tekintettel semmire, fittyet hány a korlátokra, határtalanul szemtelen. Könnyű neki, mindig a talpára esik.

És most figyeljünk!

Ébrednek. Nyávog (ezt tudja ugatás helyett). Hosszan nyújtózik. Kémlel. (Ezt szimatolás helyett csinálja.) Aztán észrevesz, és le sem veszi rólam a szemét, de ez nála nem az érdeklődés, pusztán a lustaság jele. Még arra is rest, hogy másfelé forduljon, ezért inkább farkasszemet néz velem. Bámuljuk egymást szótlánul. Senki sem mozdul. Na jó, én ráérek. Kerülsz te még kutyaszorítóba!

A kép a kívülálló számára békés, mindketten alszunk, mint a tej. Én még álmodok is. Visszatérő kedvenc álmom (a repülésen és az úszáson kívül), hogy egy

kifeszített kötélén kecsesen hajladozom jobbra-balra, mint egy artista. Ki is nyitom a szememet, hogy meggyőződjem, valóban én egyensúlyozok-e ilyen boszorkányos ügyességgel a kerítés tetején. Hát látom ám, hogy egy ugribugri veréb incselkedik a macskával. Hurrá, kezdődik a hajsza! A macska a veréb után iramodik, én a macskát hajtom. Ezt a területvédő hadműveletet nem lehet csendben végezni. Macskát hajkurászó, lelkes kutyaftutomban egyszer csak a hátamon érzem a szomszéd vészjósló tekintetét.

Jó szomszédokkal többel is összehozott már a sorsom. Mindegyik kiváló barát, és megfelelő labdapasszolónak bizonyult, egyik-másik még cselezni is tudott, sőt Jenő külön csemegéket is tartogatott számomra. Az új szomszéd ellenzi a tartáso-mat, s ezt a véleményét nem is rejtí véka alá. Pedig igazán megteszek minden tőlem telhetőt. Simogató napsütésben teljes terjedelmemmel a küszöbükre telepedve lelkesen bizonyítom jelenlétem feltétlen szükségességét. Napközben ide-oda rohangászok a kapu és a szomszédunk ajtaja között, hogy ugatásommal folyamatosan tájékoztathassam a kinti világ minden rezzenéséről. Ám hiábavaló minden igyekezetem: a labdát nem gurítja vissza, lengető farkcsóválásomra rá se hederít, jelző vakkantá-

saim idegesítik. Kutyaába se vesz. De én nem adom fel, igyekszem a kedvében járni. Hangos csaholással figyelmeztetem, ha jön a postás, vagy ha érkezett már a felkelés ideje.

A szomszéd körülbelül úgy van velem, mint én a macskával: kibékíthetetlen ellentétben alapuló barátság köt össze bennünket. Most ásitva kászálódik elő – tehetek én róla, hogy nappal akarja az igazak álmát aludni? Éjszakai műszak utáni mély álmából ébresztette fel csaholásom. Éles hangon magyarázom neki, hogy csak a közös területemot védtem, a kutya nem ugat hiába, különben is, amelyik kutya ugat, az nem harap, egyébként pedig a kutya ugat, a karaván halad. Mondhatok, amit akarok, annyit ér, mint kutyaugatás a Holdnak. A közmondások bölcsességei a szomszédunkat nem hatják meg, de úgy látom, a közismert szólásnak – lelőne, mint egy kutyát – szívesen érvényt szerezne. Nem szól egy szót sem, de álmos tekintetében annyi szemrehányás van, hogy megsajnálom. – Fő a békesség! – adom be végül a derekamat, a sok ugatástól amúgy is berekedtem.

Ártatlan képpel, behúzott farokkal vonulok vissza a gödrömbe. Újonnan szerzett tapasztalataim birtokában az ősi közmondást: Őrizkedjél az alvó kutyától! – így módosítom: Őrizkedjél az alvó szomszédától!

Itt születtem

Falunk dombok ölelésében fekszik

Az iskola Toró Tibor nevét viseli

Talán lány, talán madár a falu névadója

Kányád kis dombvidéki falu Hargita megye délnyugati részén, Székelyudvarhelytől 15 km-re, a Hodospataka völgyteknőjében. Jelenleg 290-300 lakosa van, kétharmaduk református, egyharmaduk katolikus.

A legenda szerint valamikor réges-régen élt itt egy Jakab nevű úr, aki kegyetlenségéről volt híres. Volt ennek az úrnak két szépséges leánya: Klára és Kánya. Klárának Bereck, Kányának Szabács udvarolt, de a kegyetlen apa tilalma miatt a szerelmesek csak titokban találkozhattak. Udvarlóik egy éjszaka megszöktették őket. Klára megmenekült, de Kányát elfogták apja katonái. A néphit szerint róla kapta a nevét a mi falunk. A nyelvészek szerint a *kánya* madárnév -d kicsinyítő képzős származéka.

Első okleveles említése az 1332–1337 között készített pápai tizedjegyzékben maradt fenn. Ez a jegyzék az egykori templomot is említi, amely Kányád és Jásfalva között épült fel a Régi temető vagy Barátdűlő nevű határrészen. Mind a két falu használta. Orbán Balázs szerint a fehérbarátok, azaz a pálosok (magyar szerzetesrend) építették, kiknek kolostoruk volt ott. A 2005-ben végzett ásatások azt igazolják, hogy a régi templom árpádkori volt. Rossz állapota miatt a XVIII. század végén lebontották, és Kányádba költöztették. A régi templom harangjából 1848-ban ágyút öntöttek. Az új katolikus templom pár évvel ezelőtt épült fel.

Az iskola a falu híres szülöttének, Toró Tibor fizikus professzornak a nevét viseli. 100 iskolás és 18 óvodás van, az iskolabusz a szomszédos falvakból is összegyűjti a gyermekeket (Ége, Székelydália, Jásfalva, Székelypetek és Miklósfalva).

Őszi kirándulás

A Bibliahét nyári vakációnk érdekes színfoltja

Dolgozni is, ünnepelni is szeretünk

Az év során számtalan iskolán kívüli tevékenységet végzünk. Nagy népszerűségnek örvend az óvodások és kisiskolások szüreti bálja. A Barangoljunk Székelyföldön című pályázat keretében több kirándulást szerveztünk. Október első vasárnapján felköszöntjük a falu öregjeit. Szenteste mindkét templomban megünnepeljük Jézus születését. Februárban a gyerekek farsangi bálján mulatunk, a szülők farsangi báljára pedig színdarabbal készülünk.

Március 15-én az V–VIII. osztályosok műsorával emlékezünk a hősökre, május első vasárnapján a kicsik köszöntik az édesanyákat és a nagymamákat.

A falunak több kirándulóhelye van, de legkedveltebb köztük az Égei-tető a több száz éves tölgyfaival, és Bereck-mezeje, amely ritka, védett mediterrán növényeiről híres, köztük a nárcisz, a pünkösdirózsa, a kékliliom. Ide szoktunk kilátogatni Gyermeknapon és az iskola másként héten. Bográcsolunk, szabadtéri játékokat, vetélkedőket szervezünk.

A nyári vakációban sem tétlenkedünk, hiszen minden nyáron megrendezzük a Bibliahetet az egyház keretén belül és Kinga néni vezetésével a Csipike Hagymányórzó Hetet, amikor gyöngyöt fűzünk, agyagozunk, bútort és üveget festünk, énekelünk, táncolunk, kirándulunk, szemetet gyűjtünk, gyümölcsfákat, bokrokat, virágot ültetünk.

Összeállították:
Csiki Zsuzsánna, Farkas Enikő
és Iszlai Kinga Tímea tanítónők

A szüreti bálon az egész falut végigtáncoljuk

A Csipike-héten népi hagyományokkal ismerkedünk

Nem egerészek, inkább fehér heverőn heverészek

Be ne kapj! Az egyiptomi macskaisztennő, Bástet nem tenne ilyet!

Kiskópé

Mi a zsákbamacska, a porcica, a macskaszem, a macskazene, a macskaköröm?

**Havonta
3 díjat!**
szomszédok

Ciróka-maróka

– Nem adnám a kutyámat száz macskáért – simogatta meg Pajtás fejét Gazsi.

– Én meg nem adnám Cirókámat száz kutyáért – emelte az ölébe Kati a macskáját. – Úgy szeretem, amikor otthonosan összegömbölyödik, és dorombol!

– Ha valaki megtámadna engem, Pajtás gondolkodás nélkül rávetné magát, nem törődne az életével. De neked a védelmedre kelne-e Ciróka?

– Há-á-á-át-bizonytalanodott el Kati.

– Házőrző kutyát ismerek, nem is egyet, de házőrző macskáról még nem hallottam. A kutya a gazdáját szereti, a macska csak magával törődik – lendült támadásba Gazsi.

– Cirókának nem is az a feladata, hogy a házat őrizze – vette védelmébe kedvencét Kati –, ő egeret fog. Az ókori egyiptomiak oly nagy becsben tartották a macskát, hogy ha elpusztult, bebalzsamozták, és a gazdájával együtt temették el.

– Jó sok egér lehetett azoknál az ókori egyiptomiaknál, hogy a macskát ilyen nagy becsben tartották – kuncogott Gazsi.

– Mit gondolsz, létezik kutya-macska barátság? – evezett békésebb vizekre Kati.

– Hát Pajtás és Ciróka jól megférnek egymással, de hogy barátok lennének, azt éppen nem hinném. Kérdezzük meg Sokattud bácsitól, itt lakik a szomszédban.

– Kutya-macska barátság? – latolgatta elgondolkodva Sokattud. – Ha együtt nőnek fel, megszokják, és nem bántják egymást, de ez még nem barátság már csak azért sem, mert nem értik egymás beszédét.

– De hiszen az állatok nem tudnak beszélni! – ütköztek meg a gyerekek.

– Dehogyanisnem! Beszélni mozdulatokkal is lehet. Ha a macska felemeli a mellső lábát, ez

„macskául” azt jelenti, hogy hordd el magad, amíg jól van dolgod, mert mindjárt karmolok. Ha a kutya teszi ugyanezt – s erre nem is kell tanítani, sok kutya tudja magától is – az „kutyául” azt jelenti, hogy kérlek, add ide, vagy egyszerűen, gyere közelebb. Na már most, képzeljétek el, a macska felemeli a mancsát, a kutya bizalmasan, farkát csóválva közeledik hozzá, mire a macska jól pofon vágja. A kutyának sem kell több: na majd móresre tanítom a szemtelent! – gondolja, és nekiront. A macska begömbíti a hátát, mérgesen fúj, s a következő pillanatban már fenn van az ág hegyén, a kutya pedig dühösen ugrálja körül a fát. Gyere csak le, majd ellátom a bajodat! Sok bonyodalom származhat abból, ha nem értjük egymás nyelvét – fejezte be mondókáját Sokattud.

BITAY ÉVA
(Napsugár, 2005. október)

Te hamarabb belefáradsz az ugatásba, mint én a fán csücsülésbe

Mit gondol...

a cica? Hát a kisegér?
A legtréfásabb ötleteket közöljük.

MIT GONDOL A MÓKUS?

A decemberi képünkhöz érkezett ötletekből:

- Milyen jó ez a saját gyártmányú bundakabát!
- Nevet változtatok, máttól Hókus leszek.
- Szerencsére mindig nálam van a takaróm.
- Mi mindenre jó egy természetes bundafarok!
- Takaróm van, már csak egy párna kellene.
- Divat a farokpokróc, csak nem elég meleg.
- Azt hiszem, Karácsonyra sapkát kérek.
- De jó, hogy van beépített esőernyőm!
- Praktikus kis hóernyőm van.
- Ha tovább havazik, hóbucka leszek.
- Nehogy fellapátolj, nem vagyok én hókupac!

- Beleolvadok a tájba, így nem talál rám a hunyó.
- Farsangkor Hófehérekének vagy vattacukornak öltözöm.
- Hómókus vagy csak hókabát?
- Szervusz, világ, lefagyasztom magam pár ezer évre. A fülem már meg is fagyott.

Balogh Réka, Marosvásárhely; Szalai Balázs, Dunakiliti (Mo.); Bács Anna, Csíkszereda; a székelyudvarhelyi Tompa László Iskola IV. B; a nagyváradai Szacsvey Imre Iskola IV. J osztálya; a lövétei IV. A; a zabolai III. B; az ivói IV.; a szilágybagosi III. B; a maroskeresztúri III. B; a varsolci IV. B osztály; seprődi olvasóink

Kvak és az ibolya

Szippantsatok mélyet,
gyerekek!

Érzitek a kis ibolyácska csodálatos illatát? Ez az apró, lila csoda oly erővel árasztja illatát, hogy nevét is színéről vagy illatáról kapta. Illatos ibolya, latinul *viola odorata*, más nyelven violetta vagy vénuszvirág. Ő a tündérek parfümjé. Az Ibolya gyönyörű női név, ha így hívnak, viseld büszkén.

Ha meglátjuk szív alakú levelei közül kikukucsálni lila fejcskékét, tudhatjuk, hogy itt a tavasz. Ha közelebb hajolunk hozzá, vidám illattal köszönt.

Testvére, az erdei ibolya nem ennyire illatos, de igen szapora, számos faja virágzik a tavaszi avarszőnyegen.

Évelő növény, aprócska magvait bőven szórja szét a szél, hogy jövőre még több kis virág bújjon ki belőlük.

Apró termete és levelei közé rejtőző virágai miatt szerénynek szoktuk nevezni az ibolyát. Valóban nem oly hivalkodó, mint a rózsza például, de illata legalább olyan erős. Rá is érvényes a mondás: kicsi a bors, de erős.

Tudtátok-e, hogy ez a kis virág nemcsak szemünket, orrunkat gyönyörködteti, hanem ehető, sőt gyógyhatású is.

A cukrászok kandírozva, azaz cukorba „fagyasztva” sütemények, pudingok, saláták, jégkrémek díszítésére használják. Sissi, a népszerű és gyönyörű osztrák császárné és magyar királynő kedvence volt az ibolyafagylalt.

Az ókorban sebet gyógyítottak vele. Friss vagy szárított virágából szörp, tea készül.

A kozmetikai- és illatszeripar illóolajakat, aromákat von ki apró virágocskáiból.

Van fehér változata is, de annak sokkal gyengébb az illata.

Egy szeles tavaszi napon a fák megsúgták nekem a történetét.

Egyszer egy ibolya megunt a lila ruháját, és így sóhajtott fel:

– Bárcsak nekem is olyan tündöklő, fehér ruhám lenne, mint a hóvirágnak! Bárcsak mindenki engem csodálna!

Az anyatermészet szomorúan hallgatta az elégedetlenkedő beszédét, és így szólt:

– Ha azt hiszed, hogy ettől boldogabb leszel, nem bánom, adok neked fehér ruhát, de cserében vissza kell adnod az illatodat.

Az ibolyácska külön akart lenni, mint a társai, hát azzá lett, fehér ibolyává. Azóta is ott pompázik a kertekben, de illata nincs.

A lila ibolyák illatát messze röpítette a szél, az illat odacsalogatta a bogarakat, beporozták őket, és a sok-sok magból tengernyi lila virágocska hajtott ki. Ezért van olyan sok illatos lila ibolya, és oly kevés fehér. Ezért vidámabbak a lila ibolyák a fehéréknél.

De ez titok, ne mondjátok el senkinek, jó?

Ennyi volt a mesém márciusra. Várlak benneteket áprilisban is. Legyetek természetbarátok! BRRREKKK!

Írta, rajzolta, fényképezte
KOVÁCS RÉKA RHEA

GÁLL ÁRPÁD CSABA,
Torda

SZILÁGYI LILLA,
Bogdánd

PÉTER NÓRA,
Zabola

Rejtvénypályázat

Mit ünnepünk március 25-én? Kik hozzák a meleget a néphagyomány szerint? A februári pályázati keresztrejtvényekből mindkét kérdésre választ kapsz, illetve pályázhatsz az öt jutalom egyikére.

A Rejtvénykirály

VÍZSZINTES

1. A megfejtés 1. része
8. Közelre mutató szó
9. Kukucskálsz
10. Brassai Sámuel névjegye
11. Nedvessé tesz
13. Román gépkocsik jele
14. Adósságát törlesztő
18. DUSKA
19. Levegő

FÜGGŐLEGES

2. Igen angolul
3. Kerget
4. Varró mozdulatot tesz
5. Papírra vető
6. CSTO
7. Tenger angolul (SEA)

1	G			M					O
		8			9				
10				11					
	O		12			13			Ó
14		15			16			17	V
18							19		20
				S		Z			

VAJNÁR ILONA rejtvényei

10. A megfejtés 2. része

11. Sánc
12. Társas a közepén!
15. Részben leugrik!

16. Gyakori fém

17. Idős
19. Lovagolunk rajta
20. Egye a közepén!

1				3	4	R		5	6	7	8
9				10			11				
12			13			14					
	L		15		16						17
		18						19		20	
21							22			23	
24						25	J				

VÍZSZINTES

1. A megfejtés 1. szava
5. Menyasszonyért érkező
9. Zord László monogramja
10. Tova
11. Középkori vezető (KENÉZ)
12. Germán főisten (ODIN)

14. Találni szeretne

15. A megfejtés 3. szava
18. Kopár
19. Színültig
21. Kibújik a mag a földből
22. Ám, ellenben
23. R!

24. Egyidős testvérpár

25. A megfejtés 2. szava

FÜGGŐLEGES

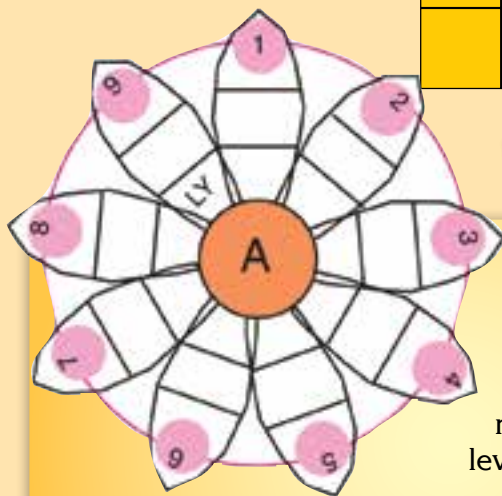
1. Beszél
2. Megsegít az Isten
3. Bőregér
4. Orosz László monogramja
5. Rámáz
6. Dala, nótája
7. Hézag, keskeny lyuk
8. Erdei állat
11. Eleinte kedves!
13. Becézett lbolya
14. Kerület, rövidítve
16. NÁL
17. Sírfelirat eleje!
18. Lapos
20. Farmermárka (LEE)
21. A szabadba
22. Szolmizációs hang

Találd ki!

1

Egészítsd nevekké a betűsorokat, majd olvasd sorba a sárga oszlop betűit.

	I	B	O	R
	N	I	T	A
	I	R	Á	G
	L	P	Á	R
	I	M	O	N
	A	L	Á	N

2

Virágnév.

Töltsd ki a szó-virágot, majd olvasd sorba az első betűket. Mindegyik meghatározás a középben levő A-ban végződik.

1. Ravasz állat
2. Szaglószerve
3. Madárgyomor
4. Tréfa
5. Abba az irányba
6. ..., retek, mogyoró
7. Itallra vágycik
8. Dal
9. Hosszúcsőrű madár

3

Koratavaszi rajzos sudoku. Egy sorban és egy oszlopban egy képből csak egy lehet. Rajzold minden kockába a 4 forma közül a megfelelő.

SZÍVÓSSÁG

Könczey Elemér karikatúrája

– Mit tesznek a huszárok a nyereg alá?
– A lovat.

...

– Aki mer, az nyer. Aki merít, az nyerít?

...

– Hogy hívják az elmebeteg lovat?

– Pszichopata.

...

– Mit csinál a szú a fában?

– Perceg.

– És a kicsi szú?

– Másodperceg.

...

– Azt hiszem, be fogok kerülni a rekordok könyvébe.

– Miből gondolod?

– Kaptam egy kirakós játékot, azt írta rajta, hogy 2-től 10 évig, de nekem fél év alatt sikerült kiraknom!

...

A zeneszerző meséli:

– Ezen az altatódalon öt évig dolgoztam. Valahányszor neki fogtam, mindig elaludtam...

Nyertesek

A decemberi rejtvenypályázat megfejtései: *Nincs is szebb a világon; angyal.* Nyertesek: Kelemen Balázs Árpád, Papolc; a szatmárnémeti Hám János Líceum IV. osztálya; a krasznai IV. C; a kápolnásfalvi IV.; a zabolai III. B osztály.

A Fenyő-Napsi pályázati feladatainak megfejtései: *Nahát, hogy kicsípted magad; fenyőrigó; Gingko biloba.* Nyertesek: Deák Hanna, Kolozsvár; Altfatter Adolf, Nagyvárad; Varga Csongor Béla, Réty; Kálmándi Ádám, Nagykároly; Demeter Karola és István, Székelyszáldobos; Bács Anna, Csíkszereda; a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium IV. A osztálya.

Februári megfejtések

1. Székelyföld
2. Pontosvessző

4

Húzd ki a betűhálóból bármilyen irányban tekergőzve az értelmes szavakat. Az egyetlen szabály, hogy egymás mellett levő betűket érints. Egy útvonalat máris bejelöltünk. Hány szót sikerül találnod?

Ü	R	Á
E	L	E
P	S	T

MASZAT MŰVÉSZ és a KIHÍVÁSOK

Decemberben már meséltem a vízfestékről, de ez a technika kicsit rakoncátlan, mindig tartogat váratlan kihívásokat, ezért szinte megunhatatlan. Most néhány műhelytitkot osztok meg veletek.

Ha vizes alapra festesz, a színek a nedves felszínen fátyolosan egymásba olvadnak. Nagy kiterjedésű, finom színekkel a tavaszi égboltot, a párák levegőt, a természet tűnékenységét is könnyen megragadhatjuk.

A nedves festés gyors kézmozdulatokat, nagyfokú magabiztosságot igényel, mert csak egy bizonyos fokig tudjuk ellenőrizni, irányítani a munkát. Ilyenkor bátran használj vastagabb ecseteket, szivacsot és vastagabb papírlapot, mely jól bírja a vizet. Ne hígítsd fel túlságosan a festéket, mert száradás után a kész munka halványnak, erőtlennek tűnhet.

Minden festő számára nehéz feladat az átlátszó üveg vagy a víztükrös csillogásának visszaadása – akvarellal ez is sikerülhet. Mindig a világostól a sötétebb árnyalatok felé kell haladni, s a fények megcsillanásának érzékeltetésére előzetesen ki kell hagyni a fehér papír egyes részeit.

Örökítsd meg
a márciusi napfényt, az ébredő
természetet nedves alapra festett akvarellal.
Ha elég bátor vagy, akár egy üvegpoharas
virágcsendélettel
is próbálkozhatsz.

Havonta
3 díjat!

MURÁDIN LOVÁSZ
NOÉMI

1

2

3

Decemberben a sókristályokat hívtuk segítségül téli tájkép készítéséhez. Ügyesen kísérleteztek: **Bartalis Szidónia**, Székelyudvarhely (1); **Vajda Vivien**, Szatmárnémeti (2) és a marosvásárhelyi G. Coșbuc Iskola III. B osztálya (**Haraszi Gréta** rajza – 3).

Szólj, szám!

Szó-móka

Fontos, hogy minél több nyelvet ismerjünk, de igénytelen, aki idegen szavakat vagy tükörfordításokat kever beszédébe.

1. Keressétek meg az alábbi szavak magyar megfelelőjét, és azt használjátok: **abonament, kursza, kalorifer, bazin, hoki, tréning, pix, karióka, príza, kompjúter, monitor, tablett, sztik vagy USB, internet, sopingol, dídzsé.**

2. A tükörfordítások nyelvi torzszülöttek. Magyarítsátok őket: **nem még megyek, veszem a buszt, elveszítettem a vonatot, adok egy telefont, jobban ennék tortát, mint spenótot, két hét után indulunk.**

3. A temérdek új fogalomra a legtöbb nyelv nem győz saját szót találni, ezért a latin, görög vagy angol megnevezést honosítja. Ma már mi is így teszünk, de nyelvünk teremő ereje néha még mindig megcsillan. Keressétek meg a következő magyar szavak nemzetközi megfelelőjét (Úgye mennyivel többet mond a magyar név, mint az idegen?!): **forradalom, színház, úrhajó, világúr, távirat, röplabda, rendőr, merülőforraló, tárceruza.**

Decemberi megfejtések: 1. Szervusz, kedves Angyal! Sokszor gondolkodok rád. Légy szíves, hozz nekem két zacskó mogyorót, három kindertojást, tudod, olyan meglepetéset. De szerintem valamilyen telefont is hozhatsz, mert az enyémen nem lehet játszani, s akkor olyan kellene nekem is, hogy lássa Feri, milyen jó (divatos) telefonom van. Kérlek! Nagyon várlak. Puszi. 2. ósdi-diós, róka-karó, gida-dagi. lila-Lali, kacsó-csóka, marha-hamar, halom-lomha, tapos-posta, száлка-kaszál, rajta-taraj. Hasonló szópárok: ima-mai, eszik-szike, papó-pópa, kaporporka, puska-kapus, karok-rokka, sava-vasa, maró-Róma. 3. Hadd legyen egyszer neki is Karácsonya – legyen boldog, örüljön. Kapós, mint Karácsonykor a szalmakalap – haszontalan, nem most van az ideje. **Nyertesek: Benkő Kitti Vanda, Oklánd; a szászrégeni P. Maior Líceum III. B; az erdőszentgyörgyi III. C osztály.**

– Jean, hozzon azonnal tűt és cénát!
– Miért, uram?
– Beleszakadok a munkába.

.....

– Az előbb még a nyelvemen volt...
– Gondolj rá erősen, és meglesz.
– Nem hiszem, mert egy bélyeg volt!

Maszat Művész játszóterén a Napsugár képzőművész munkatársaival is találkozhattok. **Fazakas Ildikó** képzőművész mesél nektek.

A rajzolás öröme a legkorábbi emlékeimhez köthető: a színes ceruzák, filctollak varázsa, a fehér lap betöltésének kalandja olyan élmény, ami talán a legelső szavak tanulásával egyszerre kezdődött. Később, az iskolában a füzetek utolsó lapjait, a lapszéleket, padot, mindent (azt is, amit tilos volt) telerajzoltam. Tanulás helyett is gyakran firkálgattam, és – mivel szívesen olvastam – az olvasmányaimhoz készítettem illusztrációt, talán hogy többet tartson az élmény, vagy hogy a képzelt világ megfoghatóbbá váljon.

Gyerekként inkább a forma érdekelt, kevésbé a színnek által láthatóvá váló líraiság. Ma főleg az akvarellt szeretem az illusztrációkhoz használni, a színfoltot kiegészítve a vonalrajzzal, mert így tudom színben és vonalban egyszerre megfogalmazni, amit szeretnék.

Levelező

170 évvel ezelőtt Petőfi verseivel, Kossuth lelkesítő beszédeivel toborozta a nemzetőröket, hívta szabadságharcra az ország népét. Én is Március 15-e büszke megünneplésére biztatlak, és arra is, hogy küldjete képét, beszámolót az eseményről, hogy megjelenhessen a Napsugárban. Most pedig lássuk, hogyan ünnepeltetek tavaly? De előbb sorolom a friss levelek küldőit: **Kozma Janka**, Szilágypanit; **Nagy Sarolta**, Mezőpanit; **Gréczi János**, Szilágybagos; **Kacsó Brigitta Karina**,

Dávid Bernadett, Marosvásárhely; **Tolokán Bella**, Marosludas; a marosvásárhelyi Művészeti Líceum IV. B, a G. Coșbuc Iskola III. B, a N. Bălcescu Iskola III. C, IV. B, a T. Vladimirescu Iskola III. C, a Református Kollégium III.; a **székelyudvarhelyi** Bethlen Gábor Iskola IV. B, a Tompa László Iskola II. A, IV. B; a **gyergyószentmiklósi** Fogarasy Mihály Iskola IV. A; a **szatmárnémeti** Hám János Líceum III., IV., a M. Eliade Iskola III. D, IV. D, a Bălcescu–Petőfi Iskola III. C, a Ion Creangă Iskola III. B, IV. C; a **kolozsvári** Zenelíceum II. B; a Református Kollégium IV. osztálya; a **tordai** III.; az **olthévízi** III. B, IV. B; a **székelyszentkirályi** II.; a **szilágycsehi** IV. B; a **kézdiszentkereszt**i III.; a **nyárádszeredai** IV. B; a **dési** III.; a **szalárdi** III. B; az **esztelneki** III., IV.; a **zabolai** III. B; a **maroskeresztúri** III. B; a **zetelaki** III. A osztály; magyarlapádi, kézdiszárzapatki olvasóink.

- A **szatmárnémeti** Hám János Római Katolikus Líceum minden elemi osztálya együtt énekelt **Leiti Mónika**, **Krányák Jusztina**, **Úrbán Klára**, **Földes Ildikó** és **Renn Renáta** tanító nénikkel, majd nemzeti-szín szívekből rakták ki 15-ét, a forradalom kezdőnapját.

- **Nyárádszeredából** **Tőkés-Baranyi Erzsébet** tanító néni kisdiákjai küldték el piros-fehérvörös kézimunkáikat ezzel a lélekemelő üzenettel: *Reméljük, minden magyarnak szép ünnepben volt része.*

- Miután elkészítette a szívet a tavaly márciusi Napsugárból, **Pál Krisztina** kijelentette, hogy az egy fészek, benne fészkel az ugyanonnan kivágott háromszínű madárka. Krisztina mostanában mindenből fészket csinál, amiket aztán elrejt a bokrokban. Talán azt várja, hogy ottthont talál benne egy madárka, a boldogság, vagy ottthont talál benne a tavasz. Tekintete, akár csak a szíve: tiszta. Fészek, amiből ki tudja, milyen madárka fog kiröppenni. Én reménykedek, akár csak Krisztina. **Petres László**, **lújzikalagori** tanító

● Volt, van, lesz. **Nagy Lenke**, ivói tanító néni osztálya vendégül látta a marosvásárhelyi Kántor-Tanítóképző Főiskola 25 tanítójelöltjét és kísérőiket. A hivatás titkairól a 81 éves Lukács Dénes nyugdíjas tanító bácsi mesélt.

● A Napsugár sok-sok versenyt támogat. A **dési Petőfi Sándor Versmondó Versenyen** is osztunk különdíjakat. A résztvevők csoportképét **Czirmay Júlia** tanító néni küldte el nekünk.

● Azért van olyan szép tavasz **Székelyudvarhelyen**, mert sok osztályban játszották el a télűző, tavaszhívó népszokásokat. **Kányádi Csilla** tanítványai a Bethlen Gábor Iskolában sófalvi farsangtemetést mutattak be.

● Élményre váltott hűség! A **székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium** kisdíákjai Napsugár-bélyeggyűjtőként kapták jutalmul az állatkerti belépőt. Marosvásárhelyi kirándulásukról **Szabó Zsuzsa** és **Fancsali Adélka** tanító néni számolt be.

● Életem legjobb két napját töltöttem Nagyváradon, az **Aranytoll meseíró verseny** országos szakaszán. A legnagyobb meglepetés az volt, amikor a Napsugár főszerkesztője egy különdíjjal jutalmazott meg – írta **Táncos Boróka**, **Göllner Enikő** tanítványa a székelykeresztúri Petőfi Sándor Iskolából.

Fazakas Fanni, Zilah

KIKELET HAVA

A mi gólyánk tavaszt köszönt, és ha a szárnyához ragasztott papírcsíkot húzogatód, mintha repülne – írták **Bunău Irén** tanító néni árpádi ezermester kisdiákjai.

Az ágakból ragasztott fészekbe vattakorongból telepített gólyát **Szilágyi-Székely Melinda** tanító néni magyarlapádi osztálya. A virágba borult gyümölcsfákat az ujjukkal festették, csupa finom színárnyalatot használva.

Papírkollázs és szalvétagalacsin az „alapanyaga” a virágos fának, amelyet **Bartha Denise** tordaharaszti tanítványai küldtek nekünk.

Laurán Angéla tanítónő felsőbányai osztálya vattakorongokból szabta, ragasztotta a hóvirágokat.

Ezüst, arany és zöld cérnával hímezte kartonra a kecses hóvirágot **Szilágyi Levente, Czirmay Júlia** tanító néni dési kisdiákja.

Nagy Lenke tanítónő ivői kisdiákjai fecskét hajtogattak, és a földgömbön azt is megmutatták, hová költöznek el ősszel, és milyen útvonalon repülnek haza ilyenkor, márciusban.

Törékeny hóvirág és finom kis tavaszi legyezők királykisasszonyok és Napsugár-olvasó kislányok számára. **Györgyi Dalma tanító néni makfalvi kisdíákjainak** kézimunkája.

Fontos az alkotói fegyelem: **Domokos Zsuzsa tanítványa** a sepsiszentgyörgyi Váradi József Iskolában tojásdad formába rendezték a hóvirágos kompozíciót.

Szakács Anikó tanítónő székelyszenterzsébeti diákjai két halványkék és egy fehér papírt a középvonal mentén összeragasztottak, rámasolták a hóvirágot, kivágták, majd a talpát és a rétegeket szétnyitották.

A bútorfestés ősi mesterség. Ezt a mákófalvi remekművet **Kovács-Minyóka Erzsébet óvó néni** küldte. Fessétek ki ti is a tulipános táblát. Papírra könnyebb, fára egy kicsivel nehezebb.

Irkafirka

Onofrei Leonora,
Kézdivásárhely

Kinn a réten nincs már hó,
Nem kell vastag takaró.
Sok a játék, vidámság,
Visszatérnek a madárcák.
Vége van már a télnek,
S az anyukák mesélnek.
Jó éjszakát, gyerekek,
Álmodjatok szépeket!

Pajzos Denisza,
Avasújváros

Deli Dávid,
Szilagybagos

Kölcsei Patrik,
Avasújváros

Március meleg napfénye
hirdeti: itt a tél vége!
Zöld fű serken, rügy felpattan,
fák közt már a tavasz lappang.
Visszatér a fecskesereg:
itt a tavasz, már közeleg!
Simogatja arcod a nap,
égen sok-sok felhőalak.
Fák tetején a sok madár
egy szólamra csicsereg,
azt dalolják: jaj, de jó,
hogy újra itt a kikelet!

Balázs Blanka, Kolozsvár

Lilában tündököl az írisz,
Szépen illatozik a nárcisz,
Rózsaszínben pompázik
a fukszia,
Vörösben pedig a bromélia.
Tavasszal nyílik az ibolya,
Szép színes az imola,
Akárcsak a viola.
Hosszúkás az erika,
S háromszínű az árvácska.

Király Zsófia, Kolozsvár

Segítesz
keresni egy
házat?

Persze.

Láttam
egy fát a
közelben.

Köszönöm!

Tolokán Bella,
Marosludas

Olvad a hó,
Tarkul a mező,
Fészkelődik
A kis hóvirág.
Napsütésre vágyik
Sok didergés után.
Szólítja társait:
Tőzike, gólyahír,
Gyertek hát,
Díszítsük fel
A kopár határt!

Sükösd Kata Boglárka,
Korond

Csobog a vad kispatak,
Mert Tavasz jöttével
Ő is kicsit megdagad,
És vidáman elszalad.
Most, hogy kisütött a nap,
A jégtükör elolvadt,
Nevet, ugrál és kacag,
Csiklandozzák kis halak.

Imre Sarolt, Barót

Köteles Anna,
Szabadka

**Domokos Zsuzsa osztálya
küldte a sepsiszentgyörgyi
Váradi József Iskolából:**

Büszke vagyok nemzetemre,
Az én magyar népemre,
Magyar zászló a kezemben,
Indulok a harcmezőre.
Petőfi és Gábor Áron
Nemzetünknek hősei,
Életüket adták értünk,
Hogy mi szabadon élhessünk.

Negulescu Kiss Martin

Magyar népünk büszkesége
A szabadságharc nagy vezére,
Petőfi Sándor, a nagy költő,
Imádott példaképem ő.
Bátran harcolt a szabadságért,
Küzdött ő az igazságért.
Életét áldozta értünk,
Ő nekünk a példaképünk.

Zelenák Borbála

Magyar nemzet nagy költője,
A harcos Petőfi
Életét adta a szabadságért,
Harcolt ő az igazságért.

Kiss Zselyke Boglárka

Huszár gyerek lovagol,
A csatáról dalol.
Életét adja a hazáért,
Bátran harcol a szabadságért.

Údvardi Iringó, Bálint Kincső

48-as szabadságharc,
Szívembe vésted magadat.
Ha huszár lennék,
Én is harcolnék

a szabadságért.

Bátran vinném a zászlót,
Énekelnék csatadalt,
Lovagolnék lóháton,
És élnék szabadon.

Borbély Milán

**Péter-Jani Milán,
Bánffyhunyard**

Fodor Nóra, Szamosújvár

**Pákai Imola Bernadett,
Kolozsvár**

**Zelenák Borbála,
Sepsiszentgyörgy**

**Struguraş-Fazakas Ildikó
kisdiákjai írták a maros-
vásárhelyi Református
Kollégiumban:**

Tudtomra jutott
a forradalom híre,
tarts velem, ó,
nagy szabadság híve.
Amit most mondok,
hallgassátok meg,
mondjuk ezt
az ellenségnek: nem.
Harcoljunk a csata végéig,
nem veszítettük el
a harcot még mindig.

Dénes Boglárka

Ma harcba szállunk,
És győzni fogunk!
Én bízom bennetek.
Gyertek utánam, ha azt
a szót szeretnétek hallani:
szabadság!

Moldován Lola

Figyeljete, fiatalok,
harcoljon, aki bátor!
Ma van a magyar
szabadság napja.
Harcoljunk a magyar
haza oltalmáért.
Gyerünk, magyar,
hív a haza!

Varga-Fekete Csenge

Címlap:

**Márton Ágnes,
Kolozsvár;
Németh Karola,
Esztelnek**

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.
Főszerkesztő: ZSIGMOND EMESE. Képszerkesztő: MÜLLER KATI. Lapterv: Könczey Elemér.
Honlapszerkesztő, nyomdai előkészítés: Komáromy László. Műszaki szerkesztő: Várdai Éva.
Megrendelhető a szerkesztőség címén: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuşi nr. 202. ap. 101.
E-mail: naps.sziv@napsugar.ro. www.napsugar.ro. Telefon/Fax: 0264/418001
A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: Cont IBAN: O45RNCB0106026602080001
B.C.R., CLUJ vagy RO70BTRL01301202P90961XX S.C. NAPSUGÁR- EDITURA S.R.L.
CUI: 210622. Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában. ISSN 1221-7751

KÖSZABÓCSA ÜZENETEI

Nagy Ákos, Zetelaka:
Uzonka legendája

**Olvass,
és küldj rajzot róla!**

A kolozsvári O. Goga Iskola mazsorett csapata Láng Sarolta tanárnő vezetésével az országos versenyen II. helyezést ért el.

**Sportolj,
és küldj fényképet
magadról!**

Sportolni jó, focizni csodás!
– vallja Aszalos Krisztián,
Rácz Annamária volt tanítványa a szászrégeni
A. Maior Iskolában.

CSEH KATALIN
Március

Böjtmás hava, tavaszelő,
elment a tél, gyere elő,
paskolj cseresznyeágot,
s vigyázd az oltott fákat.

Sándor, József, Benedek
hoznak meleget eleget,
zsákkal, hordóval, dézsával,
telik szívünk új vággyal.

Kikelet hava, március,
friss fuvallat, ide fuss,
a kapuban állunk s várunk,
színesedik kopár álmunk...

**Fess, rajzolj
tavaszi képet,
és küldd el
nekünk.**

Fábián
Kamilla,
Marosvásárhely

E lapszám támogatói:

Vágjátok ki a bélyeget,
és ragasszátok nevetek mellé
az osztály közös gyűjtőlapjára.

Ára 4 lej, 400 Ft

